

Samlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 116 1995

Svenska Litteratursällskapet

Detta verk har digitaliserats. Bilderna av den tryckta texten har tolkats maskinellt (OCR-tolkats) för att skapa en sökbar text som ligger osynlig bakom bilden. Den maskinellt tolkade texten kan innehålla fel.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Göteborg: Lars Lönnroth, Stina Hansson

Lund: Per Rydén, Margareta Wirmark

Stockholm: Anders Cullhed, Ulf Boëthius, Ingemar Algulin

Umeå: Anders Pettersson

Uppsala: Bengt Landgren, Torsten Pettersson, Johan Svedjedal

Redaktör: Docent Ulf Wittrock

Distribution: Svenska Litteratursällskapet,
Litteraturvetenskapliga institutionen, Slottet ing. A0, 752 37 UPPSALA

Utgiven med stöd av

Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet

Bidrag till *Samlaren* skall lämnas dels på diskett (företädesvis i ordbehandlingsprogrammen Word för Windows, Word för DOS eller Word Perfect), dels i form av utskrift på papper.

Bidrag insänds till: Svenska Litteratursällskapet, Litt.vet. inst., Slottet, ing. A0, 752 37 UPPSALA.

Bidrag lämnade senare än 30 juni 1996 kan ej publiceras i *Samlaren* 117 1996.

ISBN 91-87666-10-3

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by
Gotab, Stockholm 1996

andra uttrycksmöjligheter än det monologiska ordets. Här hade man gärna läst vidare! Den intresserade kan gå till jubileumsboken »... som solarna väckte till dans» (1993, Sällskapet Erik Johan Stagnelius Vänner, Skrifter 1), där Lysell i en fylligare analys av dramat *Martyrerna*, än den som finns i monografin, presenterar Stagnelius' beroende av och avvikelser från klassicistiska ideal.

Eva-Britta Ståhl

Bertil Romberg: *Carl Jonas Love Almqvist. Liv och verk*. Sthlm 1993.

C.J.L. *Almqvist. Monografi*. Texten redigerad och kommenterad av Bertil Romberg. Svenska Vitterhets-samfundet, Sthlm 1995.

C.J.L. *Almqvist. Amalia Hillner*. Texten redigerad och kommenterad av Lars Burman. Svenska Vitterhets-samfundet, Sthlm 1995.

Som huvudredaktör vid utgivningen av C.J.L. *Almqvist. Samlade Verk* står Bertil Romberg som därejämte med boken *Carl Jonas Love Almqvist*, utgiven i samarbete mellan Ordfronts förlag och Sveriges Humanistiska Förbund, har velat ge en helhetsbild av Almqvist och hans verk. Romberg noterar i förordet att »en första version av detta arbete utgavs på engelska 1977 i Twaine's World Authors Series»; den boken anmälde jag i *Samlaren* 1978. En anmärkning jag den gången gjorde var att ett mer selektivt urval av berörda verk liksom av innehållsreferat kunde ha haft förutsättningar att fångla läsarens intresse mer inför Almqvists skrifter. Men denne är för den delen mycket litet översatt till engelska liksom överhuvud föga till andra språk. Den nu föreliggande boken avser att erbjuda inhemska läsare en modern sammanfattning av Love Almqvists liv och verk. Man frapperas strax vid läsningen av alla hänvisningar i den löpande texten till Almqvist-forskare alltifrån Ahnfelt och Lysander; från 125 års Almqviststudier förtecknas och kommenteras likaså i en avslutande bibliografi en mängd viktigare verk. Den oftast återopade forskaren i Rombergs framställning befinns vara Henry Olsson; med all rätt framhävs särskilt dennes »mästerliga studie» Törnrosens diktare. Den rike och den fattige (1966). Romberg knyter i sin slutkaraktäristik an till Olssons benämning av Almqvist som »många maskers man». Han förklarar där också att Almqvist brevid Strindberg torde vara det mångsidi-gaste geniet i vår vitterhet och givetvis återger han Ellen Keys ord om Almqvist som Sveriges modernaste diktare. En postmodernistisk Almqvist har rentav ma-nats fram på 1980-talet, påpekar han.

Bertil Romberg har lagt sig vinn om en lättlöpande framställning och han lättar upp den ytterligare med allehanda citat, gärna ur Almqvists brev. Han noterar själv i förordet att dennes stora, viktiga journalistiska insats under 1840-talet getts en framskjuten plats i översikten över Almqvists liv och verk. Ett kapitel, *Romaner i tid och otid*, fogar sig till presentationen av Det går an och den debatt som följde i dess spår, liksom till det tionde kapitlets redogörelse för de båda roma-nerna Amalia Hillner och Gabrièle Mimanso. Beträf-

fande den senare gör Romberg en rad komparativa iakt-tagelser och lancerar Dickens som en förlaga, en eventuell förebild, som det heter. Annars genomgående frikostig med värdeomdömen är Romberg återhållsam inför en roman som Amalia Hillner, om han också liksom tidigare Almqvistforskare finner på sin plats att prisa Almqvists suveräna förmåga att efterbilda kvinnlig brevstil.

När nu *Amalia Hillner* föreligger som en av de först utgivna delarna av Almqvists *Samlade Verk* (del 23) får Lars Burman som har redigerat och kommenterat utgåvan och försett den med en koncis inledning, naturligt nog anledning att i ett litet avsnitt om Forskningen återropa Rombergs breda genomgång av Almqvists romankonst i en tidigare större studie. Annars betecknar Burman det som han menar ringa intresset för Amalia Hillner och de övriga romanerna från 1840-talet som anmärkningsvärt.

Bertil Romberg står också för redigering och kom-mentar av C.J.L. *Almqvist. Monografi* (del 26), av Romberg i hans bok om Almqvist karakteriserad som försvarstal för denne och som summering av hans ställningstaganden i tidens frågor. Den utgavs 1844–45 och har ej tidigare omtryckts; den kom sålunda aldrig att utges i Bonniers upplaga av *Samlade Skrifter* (1920–1938). Men i Almqvistforskningen är den faktisk ofta uppmärksammas, alltifrån Ahnfelt och Lysander till Romberg själv och Johan Svedjedal.

Ulf Wittrock

Graham Robb, *Balzac. A Biography*. Picador. London 1994.

Balzac uppfann 1800-talet, skrev en gång Oscar Wilde. Den aforistiska beskrivningen är giltig i så måtto, att få författare i lika hög grad som Balzac har format våra föreställningar om det förra seklets sociala och ekonomiska motsättningar. En sådan livsgärning motiverar onekligen eftervärldens intresse, och sedan länge är den store realisten en av litteraturhistoriens mest omskrivna författare. Forskningen är enormt omfattande och mängder av nya böcker och uppsatser tillkommer varje år. Det förekommer faktiskt att tidigare okänt material kommer fram, trots att snart ett och ett halvt århundrade förflutit sedan författarens död.

Bara under de senaste femton åren har forskningens förutsättningar i hög grad förändrats. Den stora Pléiade-upplagan av *La comédie humaine* har fullbordats, och därigenom föreligger bättre och mer tillförlitliga text-editioner än tidigare. Nya brev upptäckts och publiceras fortfarande; av stor betydelse är att den omfattande korrespondensen till Madame Hanska utgivits i fullständig version. Under utgivning är också *Oeuvres diverses* innehållande journalistik, anteckningar och utkast.

All denna vetenskapliga aktivitet är naturligtvis omöjlig att följa och överblicka för dem som utan specialistkunskaper gärna läser och läser om sin Balzac. Onekligen föreligger ett behov av sammanfattande presentationer som tar hänsyn till moderna forskningsresultat. Förlagen å sin sida ger gärna ut författarbio-